

Kommunfullmäktige

Nr 47. Förvärv av vindkraftverk KSN-2014-1682

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att fastlägga att investeringsbehoven för förvärv av vindkraftverk ska motsvara högst 50 procent av elenergiomsättningen i respektive organisation,

att upphandla två stycken vindkraftverk som ska förse Uppsala kommun och de kommunala bolag, vilka köper elenergi gemensamt med Uppsala kommun, med elenergi,

att förvärvet finansieras inom dels den för 2015 fastställda investeringsramen för vindkraftverk och att därvid flytta investeringsmedlen från gatu- och samhällsmiljönämnden till kommunstyrelsen dels de investeringsmedel som respektive medverkande bolag avsätter för ändamålet, samt

att bemyndiga kommunstyrelsen att vid behov bilda bolag inom kommunkoncernen för gemensamt ägande av vindkraftverk.

Reservationer

Marta Obminska (M), Therez Olsson (M), Rikard Sparby (M), Mohamad Hassan (FP), Stefan Hanna (C) och Jonas Segersam (KD) reserverar sig enligt **bilaga A**.

Simon Alm (SD) reserverar sig enligt **bilaga B**.

Uppsala den 6 maj 2015

Marlene Burwick/Astrid Anker

I ärendet deltagande:

Marlene Burwick (S), Erik Pelling (S), Caroline Andersson (S), Ulrik Wärnsberg (S), Rahima Ortac, (S), Maria Gardfjell (MP), Rickard Malmström (MP), Hanna Viktoria Mörck (V), Marta Obminska (M), Therez Olsson (M), Rikard Sparby M), Mohamad Hassan (FP), Stefan Hanna (C), Jonas Segersam (KD) och Simon Alm (SD).

Dessutom närvarande:

Gustaf Lantz (S), Eva Christiernin (S), Johan Lundqvist (MP), Daniel Rogozinski (V), Mats Gyllander (M), Louise Landerholm Bill (M), Anna Manell (FP) och Anne Lennartsson (C).

Ärendet

I IVE för 2015-2018 ingår, som en av flera åtgärder för att stärka kommunens ekonomi, förvärv av vindkraftverk. Genom att äga vindkraftverk som producerar elenergi vilken omsätts i egen verksamhet kan kostnaden för elenergi sänkas. I ärendet redogörs för dels de mekanismer som styrpriset på elenergi dels hur dessa kan förändras genom förvärv av vindkraftverk.

Kommunfullmäktige behandlade ärendet den 27 april 2015 varvid beslutades att återremittera ärendet till kommunstyrelsen genom en så kallad minoritetsåterremiss som motiverades:

”Beslutet återremitteras till kommunstyrelsen för att ta fram en trovärdig kalkyl som visar hur affären kan gå ihop, vilket även innefattar nya signaler från regeringen om att "dagens särskilda regler om skattefrihet för elektrisk kraft som producerats i vindkraftverk begränsas och samordnas med nya regler som gäller för annan elproduktion. Detta förslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2016" (pressmeddelande 2015-03-27). I underlaget bör även finnas erfarenheter från andra kommuner som redan idag har vindkraftproduktion i egen regi, samt olika förslag om att gå in som delägare i ett redan existerande bolag, eller att köpa in vindkraftelen med ursprungscertifikat.”

Föredragning

Pris på elenergi vid elhandel

Priset på elenergi bestäms idag av ett antal faktorer som förenklat kan omsättas till relationen mellan utbud och efterfrågan. Efterfrågan på elenergi har succesivt sjunkit i Sverige huvudsakligen som ett resultat av energieffektivisering men även beroende på konjunkturen för de allra mest elintensiva tillverkningsindustrierna. Utbudet som finns på den gemensamma nordiska marknaden har ökat dels genomhöjd effekt på befintliga kärnkraftverk, ökad produktion av kraftvärme samt stark tillväxt för vindkraftverk. För de senare har både antalet verk ökat men även den effekt som ett enskilt nytt verk har i relation till de första generationernas vindkraftverk.

Med en bättre balans mellan utbud och efterfrågan inom landet minskar importen av elenergi från Danmark och Tyskland, som är dyrare än den nordiska, samtidigt som de allra dyraste formerna av elproduktion inte behöver tas i anspråk inom den nordiska marknaden.

Utöver balansen mellan utbud och efterfrågan så styrs priset på den nordiska elmarknaden av priset på EURO då all handel med elterminer, kontrakt på framtida leveranser av elenergi till ett i förväg bestämt pris, sker i EURO.

Uppsala kommun är registrerad på den nordiska elbörsen som handlare vilket betyder att vi köper elterminer för att säkra ett framtida elpris. Dessa elterminer köps i EURO vilket innebär att samtidigt som elterminen köps så köps kontrakt på växling av Euro till svenska kronor. Det senare för att vi inte ska en öppen position i utländsk valuta.

Till elterminer köps också elcertifikat motsvarande en andel av den elenergi som vi årligen omsätter. För närvarande är alla som köper elenergi via den nordiska elbörsen skyldiga att förvärva elcertifikat motsvarande 14,3 procent, den sk kvotplikten, av omsättningen på elenergi. Dessa certifikat använder den svenska staten som finansierar av omställningen till förnyelsebar energi genom att producenten får en ersättning under de första femton åren som förnyelsebar elenergi produceras.

Sammantaget har Uppsala kommun idag säkrat ett elpris på 35 öre per kWh exklusive elcertifikaten. Elcertifikaten kan idag köpas till ett pris om 200 kronor per MWh vilket ger en kostnad per omsatt kWh på 2,8 öre vid nuvarande kvotplikt.

Utöver dessa kostnader har kommunen kostnader för de aktörer som upphandlats för att genomföra den handel som sker. Kostnaden för dessa aktörer, för närvarande Shepard Energy och Telge Kraft, är vid nuvarande energiomsättning på ca 100 Gwh per år 1 öre per kWh.

Ett pris på elenergin med dessa tre komponenter kan kalkylmässigt sättas till 40 öre per kWh exklusive energiskatten. Energiskatten uppgår för närvarande till 29,4 öre per kWh.

Priset på elenergi vid produktion i vindkraftverk

Priset på den elenergi som produceras i ett vindkraftverk bestäms av investeringsutgiften för verket, de årliga driftkostnaderna, den ränta som investeringskapitalet kan lånas till samt vilken effekt som verket har. Effekten på verket i kombination med drifttiden ger den elenergi som verket levererar årligen. Investeringsutgiften i kombination med räntan bestämmer vilken kapitalkostnad som verket har i form av avskrivning samt ränta på bundet kapital. Driftkostnaden innehåller drift, tillsyn, försäkring, balansansvar, bygdepeng, arrendeavgift mm.

Dessa faktorer är relativt konstant och inte lika starkt kopplade till en marknad vilket medför att kostnaden för den elenergi som produceras i ett vindkraftverk är relativt konstant. För den elenergi som produceras får producenten under de första femton åren elcertifikat sig tilldelat av staten. Dessa certifikat kan dels användas för att täcka den kvotplikt som kommunen har i form av förbrukare dels säljas på marknaden till övriga förbrukare.

Det elpris som ett vindkraftverk ger kan vid en kalkylperiod om 25 år, en investeringsutgift om 47 mnkr, en driftkostnad om 1,1 mnkr per år, ett verk med effekten 3,3 MW och en kalkylränta om 4 procent beräknas till kring 23 öre per kWh. Vid en lägre ränta vilket är rimligt att anta för en upplåning i nuläget ger en lägre kostnad. Justeras räntan till 2,5 procent får vi ett pris om 20 öre per kWh.

En lönsamhetskalkyl för ett verk ger en årlig kostnadsbesparing om ca 2,5 mnkr exklusive den möjlighet som finns med energiskattebefrielse. Med energiskattebefrielse, den som producerar elenergi för egen användning behöver f.n. inte betala energiskatt på denna elenergi, stiger den årliga besparingen till 5,5 mnkr per verk.

Antalet verk som kan förvärfvas är beroende av vilken energiomsättning som finns hos de parter som ska ingå i ägandet av verk. Energiomsättningen är lägst under sommaren medan produktionen kan vara relativt konstant över året från ett vindkraftverk. Då producerad energi och "konsumerad", dvs. omsatt hos kommunen och bolagen, ska motsvara varandra per timme ska det som verket/-en producerar inte överskrida den som lägst omsätts per timme, vilket vanligen sker under sommaren. För att få en säkerhetsmarginal brukar branschen, vindkraftbolag, rekommendera att vindkraftverksägare har vindkraft som högst producerar 50 procent av elenergibehovet mätt över året.

Åtgärder för förvärv av vindkraftverk

Driftfärdiga vindkraftverk kan idag köpas på en marknad d.v.s. det finns ett antal producenter som bygger och säljer nyckelfärdiga verk. Kalkylen ovan är baserad på ett sådant verk. Förvärv sker genom upphandling där det idag finns ett antal aktörer som specialiserat sig på rådgivning till företräddelsevis offentliga aktörer i en sådan process. Vår rekommendation är att upphandla en sådan rådgivning för både upphandlingsprocessen och leveransprocessen inklusive de avtal som ska tecknas.

Ett förvärv av ett eller flera verk innebär att behovet av elterminer som köps för säkring av framtida elenergi pris reduceras. Om vindkraftverken kommer i drift under 2016 kan en sådan anpassning göras då elterminer ännu ej kontrakterats för hela elenergiomsättningen 2016.

Uppsala kommun och medverkande bolag bör förvärva vindkraftverket i ett s.k. enkelt bolag för att kunna fördela ut den elenergi som respektive part behöver. Idag ska producerad vindenergi fördelas ut på förbrukare per varje producerad timme. Genom det enkla bolaget kan en sådan utfördelning ske efter behovet hos respektive part d.v.s. en part som inte förbrukar hela den elenergi som ett vindkraftverk producerar kan ta del i det enkla bolaget och köpa bara den elenergi som parten behöver.

Ekonomiska konsekvenser

Av redovisningen ovan framgår att det behövs ett investeringsbelopp om uppskattningsvis 47 mnkr för att förvärva ett verk. Ett sådant verk ger en årlig besparing per verk om ca 2,5 mnkr exklusive energiskattebefrielsen och 5,5 mnkr om energiskattebefrielsen medräknas. Båda siffrorna visas då det finns osäkerhet kring hur länge en energiskattebefrielse kommer att gälla.

Kommentar till återremissen

Utgångspunkten för investeringen är både att bidra till omställning genom att köpa nya verk, dvs. bidra till att fler verk byggs, och att få en ekonomisk vinning genom att få lägre pris för den elenergi vi omsätter inom kommun med samverkande bolag än det pris vi möter på marknaden.

Köp av vindkraftsel med ursprungscertifikat kan bidra till omställning genom en ökad efterfrågan på sådana certifikat varvid ny kapacitet vindkraft måste tillföras. Däremot ger det ingen effekt på energipriset då den som omsätter elenergin får betala för sådant certifikat. Idag köper Uppsala kommun ett certifikat som ger oss Bra Miljöval Vattenkraft samt CO2-neutralt.

Kalkylen baseras på ett verk med effekten 3,3 MW dvs. ett verk som ger minst 10,3 GWh elenergi på årsbasis. Underlaget i kalkylen baseras på våra egna siffror över pris på elenergi, vad vi idag betalar för våra kvotpliktiga elcertifikat och därefter tillämpade i en kalkylmodell som innehåller driftkostnaderna för ett vindkraftverk, kalkylränta, livslängd på vindkraftverk samt elcertifikat under de första 15 åren.

Sammantaget anser kommunstyrelsen att de frågor som tas upp i remissen inte föranleder något annorlunda ställningstagande än vad kommunstyrelsen tidigare framfört.

Bilaga A

Reservation

M, FP, C och KD

Vi är positiva till att kommunen gör investeringar i klimatsmart energi. Det är någonting som vi gjorde under vår tid i majoritet och någonting som vi välkomnar.

Vi motsätter oss däremot det sätt som den nya majoriteten vill göra det på. Att köpa vindkraftverk och sedan starta ett kommunalt bolag som investerar i andra kommuner för att gå med vinst är inte i enlighet med principen för vad en kommun bör göra. I detta fall skulle det dessutom ske på en redan existerande marknad. Det är en relativt stor investering som ska göras utanför kommungränsen. Om investeringen sedan inte går med vinst kommer Uppsala kommuns skattebetalare tvingas att betala för förlusten. Ett ambitiöst program har antagits av kommunfullmäktige under år 2014 för att nå våra högt uppsatta miljö- och klimatmål, mål som inte innehåller riskfyllda investeringar i egna vindkraftverk.

För att vi skulle kunna fatta ett informerat beslut, yrkade vi i kommunfullmäktige den 27 april på att ärendet skulle återremiteras. Några av de delar vi ställde oss frågande till har bemötts, men en jämförelse med erfarenheter från andra kommuner, exempelvis från Knivsta, saknas fortfarande. Samtidigt saknas det också en tillräcklig jämförande kalkyl för vad det skulle kosta att säkerställa energiförsörjning genom ursprungscertifikat för vindkraft eller köp av vindkraftsandelar i existerande bolag. Att elkostnaden inte skulle sänkas genom köp av vindkraftsel med ursprungscertifikat anser vi inte motiverar den risk det medför att göra en investering av denna storlek.

Vi vet inte idag hur stödsystemen kommer att se ut i framtiden. Inför revideringen av kommunens budget (IVE) i november valde den nya majoriteten att införa besparingar på 2,3 miljoner kronor för gatu- och samhällsmiljönämnden och 6,9 miljoner kronor för utbildningsnämnden. Detta motiverades med att köp av vindkraftverk skulle leda till att nämndernas kostnader för elförbrukning skulle minska med ovan nämnda belopp. I handlingen till kommunstyrelsen har det förväntade totala resultatet av effektiviseringen i hela kommunen reducerats till 2,5 miljoner kronor eller 5,5 miljoner kronor om energiskattebefrielsen tas med i beräkningen. I och med att skattefriheten för egenförbrukad vindkraft kan slopas år 2016 kan besparingen komma att uppgå till maximalt 2,5 miljoner kronor. Detta skulle innebära att investeringen kan beräknas gå med vinst först om ca 19 år. Branschen räknar med en produktionskostnad för ny vindkraft på uppskattningsvis 50-60 öre/kWh, vilket står i stark kontrast mot de i kalkylen beräknade ca 20 öre/kWh.

Det framgår inte av ärendet vad kostnaden att producera egen vindkraftsel är hämtad ifrån och hur stor den beräknade produktionskapaciteten för de angivna vindkraftverken är. Det är alltså fortfarande osäkert huruvida investeringen kommer att leda till någon vinst alls. På bara 5 månader har kalkylen varierat stort; från ca 10 miljoner kronor i november år 2014 till 2,5 miljoner kronor i april år 2015. Vi anser inte att majoriteten på en bristfällig grund bör göra en så riskfylld investering på en marknad där det redan existerar aktörer som kan leverera klimatsmarta alternativ för elenergi.

Mot denna bakgrund föreslog Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna att uppdra till kommunstyrelsen att avbryta planerna på köp av vindkraftverk samt att intensifiera arbetet så att hela kommunkoncernen får stöd för omställning till hållbara el- och energialternativ utan att skattemedel riskeras i osäkra projekt såsom förvärv av vindkraft.

Vi yrkar därför avslag på förslaget och reserverar oss mot att utfallet blev bifall.

Marta Obminska (M), Mohamad Hassan (FP), Stefan Hanna (C), Jonas Segersam (KD)

Bilaga B

Reservation (SD)

Sverigedemokraterna yrkade avslag på förslaget till beslut och reserverar sig till förmån för detta.

Utvecklingen av förnyelsebara energislag fortskrider snabbt, och vindkraften är inte ett undantag. Lönsamheten i en vindkraftsinvestering kan därför vara betydligt större redan om ett år. Att i ett sådant läge låsa sig vid dagens utbud av vindkraftverk i 25 år är därmed riskfyllt.

Subventionerna av vindkraften kan komma att försvinna inom kort, vilket även det kraftigt försämrar lönsamheten i investeringen. Därutöver kan den snabba tekniska utvecklingen leda till att energipriserna om ett decennium är betydligt lägre och att dagens vindkraftverk inte är lönsamma under många år av den förväntade drifttiden.

Av de förnyelsebara energislagen är vindkraften det minst optimala. Kostnaden för energiproduktionen är hög samtidigt som konsekvenserna för miljön är omfattande. Fåglar är särskilt utsatta för vindkraftverk och löper stor risk att flyga in i rotorbladen, varpå de får skador eller omkommer. Få människor vill bo i närheten av kraftverken eftersom dessa förändrar landskapsbilden i grunden och orsakar buller.

Sverigedemokraterna förespråkar istället att Uppsala kommun satsar på energislag som är varken ekonomiskt riskfyllda eller skadliga för miljön.

Simon Alm (SD)